

MS-DOS (Microsoft Disk Operating System)

MS-DOS je ne-grafický, jednoúlohový operační systém s textovým rozhraním, který v 80. a 90. letech dominoval trhu osobních počítačů (PC). Byl vyvinut společností Microsoft původně pro procesory Intel 8086/8088.

I když je dnes považován za zastaralý, jeho dědictví přežívá v systému Windows ve formě souborového systému FAT, označování disků písmeny (C:) a v emulátoru Příkazový řádek (cmd.exe).

1. Architektura systému

MS-DOS je monolitický systém, který se skládá ze tří hlavních vrstev, jež musí být načteny při startu (bootování):

- **IO.SYS:** Zajišťuje nízkouúrovňové propojení s hardwarem (vstup/výstup).
- **MSDOS.SYS:** Jádro systému (kernel), které spravuje soubory, paměť a spouštění programů.
- **COMMAND.COM:** Interpret příkazů (shell), který zajišťuje komunikaci s uživatelem přes textové rozhraní.

2. Správa paměti

MS-DOS pracoval v tzv. **reálném režimu** procesoru, což přinášelo zásadní omezení:

- **Konvenční paměť (640 KB):** Prvních 640 KB RAM, do kterých se musely vejít aplikace i ovladače. Slavný (byť pravděpodobně apokryfní) citát Billa Gatese říká: „640 KB by mělo stačit každému.“
- **Expanded/Extended Memory (EMS/XMS):** Pozdější techniky pro přístup k paměti nad hranicí 1 MB pomocí speciálních manažerů (EMM386.EXE).

3. Souborový systém FAT

MS-DOS představil souborový systém **FAT (File Allocation Table)**.

- **Názvy souborů:** Formát **8.3** (max. 8 znaků pro název, 3 pro příponu, např. DOKUMENT.TXT).
- **Struktura:** Hierarchická stromová struktura složek (příkaz `mkdir`, `chdir`).
- **Písmena disků:** Rezervace A: a B: pro disketové mechaniky, C: pro první pevný disk.

4. Základní příkazy (CLI)

Práce v MS-DOSu probíhala zadáváním textových příkazů do promptu (např. C:\>).

Příkaz	Funkce
DIR	Vypíše obsah aktuálního adresáře.

Příkaz	Funkce
CD	Změní aktuální adresář.
COPY	Kopíruje soubory z jednoho místa na druhé.
DEL	Smaže vybraný soubor.
EDIT	Jednoduchý textový editor (v pozdějších verzích).
FORMAT	Připraví disk pro použití se systémem DOS.

5. Konfigurační soubory

Uživatel mohl chování systému ovlivnit pomocí dvou klíčových textových souborů v kořenovém adresáři:

- **CONFIG.SYS:** Načítání ovladačů hardwaru (příkaz DEVICE=) a nastavení systémových parametrů (FILES=, BUFFERS=).
- **AUTOEXEC.BAT:** Dávkový soubor, který se spustil automaticky po startu. Obsahoval nastavení cesty (PATH) a spouštěl rezidentní programy (TSR).

6. Omezení a konec éry

- **Single-tasking:** V jeden okamžik mohl běžet pouze jeden program (s výjimkou rezidentních programů TSR).
- **Chybějící ochrana paměti:** Chyba v jedné aplikaci mohla způsobit pád celého počítače.
- **Absence GUI:** Nutnost znát příkazy (později řešeno správci souborů jako **Norton Commander**).

Zajímavost: Systémy Windows 95, 98 a Me stále běžely „nad“ DOSem jako jeho grafická nadstavba. Skutečný konec DOSu jako základu systému přišel až s přechodem na architekturu Windows NT (Windows 2000, XP).

[Zpět na Operační systémy](#)

From:
<https://serviceit.cz/> - **IT ENCYKLOPEDIE**

Permanent link:
<https://serviceit.cz/doku.php?id=ms-dos>

Last update: **2025/12/31 14:24**

